

ПОЛОЖЕННЯ

про підготовку та проведення відкритих занять

I. Загальні положення

Відкрите заняття – це одна з форм педагогічного контролю, метою якого є виявлення рівня професійної компетенції та педагогічної майстерності викладача з метою подальшого вдосконалення викладацької діяльності. Це спеціально підготовлена форма організації методичної роботи, під час якої протікає реальний освітній процес. Під час відкритого заняття педагог демонструє колегам свій позитивний або інноваційний досвід, реалізацію методичної ідеї, застосування методичного прийому чи методу навчання. Відкрите заняття – це засіб поширення інноваційного досвіду.

Систематичний контроль створює належний порядок у процесі навчання, стимулює мотивацію викладачів і здобувачів освіти. Він спонукає викладача постійно самовдосконалюватися, професійно зростати. Коло критеріїв оцінки педагогічної діяльності викладача дозволяє розглянути цю діяльність у комплексі, виявити, що заслуговує на увагу, може бути розповсюджено, а з іншого боку, які саме аспекти потребують подальшого коригування або вдосконалення.

Відкрите заняття з практичної підготовки студентів – форма активного методичного навчання, яка сприяє впровадженню досягнень педагогічної науки в практику й активному поширенню педагогічного досвіду.

Відкрите заняття виконує такі функції:

- **інформаційну** – з одного боку, виявляється інформація щодо рівня професійної компетенції та педагогічної майстерності викладача, з іншого – щодо рівня підготовленості здобувачів освіти;
- **діагностуючу** – виявляються провідні методи й прийоми, що застосовуються викладачем, їх відповідність цілям заняття, урахування специфіки аудиторії, установлюються причини певних прогалин у знаннях здобувачів освіти;
- **мотивуючу** – стимулює подальше вдосконалення професіоналізму викладача та навчальної діяльності студентів;
- **прогнозуючу** – дозволяє поширювати передовий досвід, окреслювати шляхи зростання педагогічної майстерності викладача.

Показове (відкрите заняття) – форма активного методичного навчання, яка сприяє впровадженню досягнень педагогічної науки в практику й активному поширенню педагогічного досвіду. Є такі види відкритих занять:

пробне – відкрите заняття, що проводиться претендентом на посаду викладача для підтвердження своєї професійної придатності. Його особливістю є те, що особа, яка проводить таке заняття, може не мати педагогічного досвіду. Крім того, вона практично не знає особливостей тієї аудиторії, з якою працюватиме. Пробні заняття проводяться за рішенням завідувача кафедри чи голови циклової / методичної комісії з метою визначення

підготовленості викладача та допуску його до проведення занять зі здобувачами освіти, а також розгляду організації та методики проведення занять з нових тем. Із цією метою може бути рекомендоване проведення пробного заняття при прийманні на роботу нового співробітника. Допускається проведення пробного заняття без здобувачів освіти, тільки перед викладацьким складом. Тему пробного заняття та час його проведення визначає методист коледжу та голова циклової / методичної комісії;

поточне – відкрите заняття, яке проводиться викладачем коледжу відповідно до графіка, що складається на початку кожного нового навчального року для всього педагогічного складу коледжу із зазначенням дати, теми та місця проведення такого заняття;

показове – відкрите заняття, яке проводиться високо досвідченим викладачем із метою демонстрації передових методик викладання, використання новітніх освітніх технологій, у першу чергу для молодих викладачів або ж для колег з інших закладів освіти, які проходять курси підвищення кваліфікації. Викладачеві, який проводить навчальне заняття, дозволяється вибір теми показового відкритого заняття. Перевагу рекомендовано надавати складним темам програми, які є важливими для здійснення міжпредметних зв'язків і потребують серйозних змін у методиці викладання у зв'язку з низьким рівнем засвоєння теми за результатами перевірки залишкових знань та ін.;

конкурсне – відкрите заняття, що проводиться викладачем циклової / методичної комісії, який бере участь у конкурсі на заміщення вакантної посади, підтвердження або встановлення категорії під час атестації. Особливістю конкурсних відкритих занять є те, що на них присутні не тільки члени циклової / методичної комісії, але й представники адміністрації коледжу. При складанні графіка необхідно враховувати побажання викладачів, за якими залишається право вибору теми й дати відкритого заняття.

Заняття зараховується як відкрите лише за умови присутності на ньому не менше 3 осіб (члени адміністрації, викладачі (бажано відповідного профілю), завідувач з навчально-виробничої практики (для відкритого уроку з практики)). В іншому випадку проведене заняття кваліфікується як взаємовідвідування.

II. Планування й проведення показового (відкритого) заняття

На початку навчального семестру (до 15 вересня та 15 січня) цикловими, методичними комісіями чи кафедрами складається графік проведення відкритих навчальних занять на семестр.

Остаточний графік відкритих занять, практик оформлюється за відповідною формою, яка наведена в **Додатку 1**.

В окремих випадках допускається внесення змін до графіка. Наприклад, у разі хвороби викладача, відрадження тощо. Тоді відкрите заняття переноситься на інший термін, але не відміняється. У разі необхідності інформація щодо проведення пробних і конкурсних занять оголошується

окремо.

Повідомлення про відкрите заняття заноситься до загального плану роботи коледжу разом з інформацією про час, місце проведення заняття, також указується клас/група й тема заняття.

Обов'язковим для штатних викладачів є планування одного відкритого заняття, практики за атестаційний період (один раз на 5 років).

III. Обговорення й аналіз відкритого навчального заняття

Безпосередньо після заняття проводиться його обговорення та складається протокол, у якому відзначаються позитивні сторони заняття, зауваження, пропозиції щодо вдосконалення методики навчання. Обговорення проводять, дотримуючись усталеної послідовності, регламенту та етики спілкування. У першу чергу слово надається викладачеві, який проводив відкрите заняття, для самоаналізу. Він формулює мету навчального заняття, обґрунтування вибору методів і прийомів, якість їх використання. Виступ викладача має допомогти присутнім зрозуміти його педагогічний задум, особливості застосовуваних ним методів і прийомів, що лежать в основі системи його роботи. Виступаючі повинні детально проаналізувати переваги та недоліки заняття, оцінити заняття з навчально-методичної точки зору, звернути увагу на досягнення очікуваних результатів, на ефективність використання засобів мультимедіа, наочного приладдя, дидактичних матеріалів та ін. При обговоренні можна відзначити недоліки, помилки, допущені в організації й проведенні заняття, надати рекомендації щодо вдосконалення системи роботи.

Наступними особами в обговоренні є викладачі з того профілю, з якого було проведене відкрите заняття, голова циклової або методичної комісії, завідувач кафедри.

Завершальне слово надається представникам адміністрації коледжу, які підсумовують висловлені пропозиції та зауваження, називають те, що було непомічене присутніми, дають оцінку рівню наукової, методичної, фахової підготовки викладача, прийомам і методам, використаним на занятті, зазначають глибину розкриття поставленої мети відкритого навчального заняття.

Прикінцеве слово для виступу надається викладачеві, який проводив відкрите заняття. Він зазначає, з якими зауваженнями погоджується і що є дискусійним, обґрунтовує свою точку зору.

За результатами обговорення розробляються заходи щодо вдосконалення методики викладання.

Під час відкритих занять, відкритих уроків з практики викладачі та члени адміністрації, які відвідують заняття, заповнюють Форму спостереження за навчальним заняттям (відкрите заняття/урок для здобувачів загальної середньої освіти) (**Додаток 2**). Голова циклової комісії складає протокол обговорення відкритого заняття (**Додаток 3**).

IV. Критерії оцінювання педагогічної майстерності

Під час відвідування всіх видів занять звертають увагу на:

- відповідність змісту заняття (теми й питань, що розглядаються) робочій програмі дисципліни; наявність у викладача плану-конспекту заняття; форми роботи зі здобувачами освіти (фронтальна, групова, індивідуальна); правильність добору викладачем матеріалу для заняття, науковість його викладу; зв'язок теорії з практикою (розкриття практичної значущості знань, використання знань на практиці);
- використання викладачем власних розробок з курсу;
- внутрішньопредметні й міжпредметні зв'язки;
- звернення до різних джерел інформації (зі списку основної та додаткової літератури);
- застосування технічних засобів навчання та інформаційних технологій на занятті;
- використання наочного приладдя, дидактичного матеріалу;
- відповідність обраних методів змісту заняття, рівню підготовки здобувачів освіти;
- ефективність застосовуваних методів і прийомів;
- використання інноваційних методів навчання;
- активізацію здобувачів освіти на занятті, диференційний підхід у роботі з ними;
- організацію СР здобувачів освіти;
- контроль рівня засвоєння знань здобувачами освіти;
- уміння використовувати актуальні для всіх спеціальностей загальні компетентності для всіх освітніх рівнів: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, застосування знань у практичних ситуаціях, планування та управління своїм часом, грамотне спілкування державною мовою, як усно, так і письмово, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність до адаптації та дії в новій ситуації, уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність працювати в команді та до міжособистісної взаємодії;
- для освітнього рівня „бакалавр“ перелік загальних компетентностей обов'язково включає здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області;
- підведення підсумків заняття;
- досягнення поставлених цілей;
- дисципліну й увагу аудиторії на занятті (концентрація та увага, характер питань, що ставлять здобувачі освіти викладачеві тощо).

Крім загальних питань, характерних для всіх видів занять, при оцінці занять необхідно враховувати спеціальні критерії оцінювання лекційних та практичних занять із здобувачами фахової передвищої та вищої освіти.

Критерії оцінювання якості відкритої лекції – це зміст, методика, керівництво роботою здобувачів освіти, лекторські дані, результативність лекції.

1. Зміст лекції.

Науковість, доказовість і аргументованість.

Інформативність (відповідність сучасному рівню розвитку науки).

Висвітлення історії питання та різних концепцій.

Використання прикладів, яскравих фактів з практики.

2. Методика читання лекцій.

Дотримання зовнішнього й внутрішнього регламенту занять (початок, кінець, розділи лекції).

Чітка структура лекції і логіка викладання.

Доступність роз'яснення нових термінів і понять.

Формулювання тез і висновків.

Використання прийомів закріплення: повторення, підведення підсумків наприкінці лекції.

3. Керівництво роботою студентів.

Акцентований виклад матеріалу лекції (виділення темпом, голосом, інтонацією, повторенням найбільш важливої інформації).

Надання пауз для запису, конспектування, завдання лектора.

Організація зорового сприйняття матеріалу (запису на дошці, демонстрація ілюстративного матеріалу, використання інформаційних технологій).

Використання прийомів підтримки уваги (риторичні питання, жарти, ораторські прийоми).

Дозвіл ставити питання (коли та у якій формі). Перегляд тез лекцій.

Контроль засвоєння змісту матеріалу.

Активізація мислення шляхом висування проблемних питань і розв'язку протиріч у ході лекції.

Підтримання дисципліни на лекції.

4. Лекторські дані.

Культура мовлення (дотримання норм наголосу, вимови, стиль викладу, адекватність матеріалу).

Дикторська майстерність (виразність, чіткість артикуляції, рівномірність поширення звуку в усій аудиторії).

Експресивність мови (емоційність, інтонаційне багатство, захопленість предметом).

Ораторське мистецтво (головний індикатор – формування інтересу в аудиторії).

Педагогічний такт (ставлення до здобувачів освіти з повагою, неприпустимість образ, визнання своїх можливих помилок).

Уміння встановити контакт.

5. Результативність лекції.

Інформаційна цінність. Виховний аспект. Досягнення дидактичних цілей.

Критерії оцінювання якості практичних занять.

- 1. Цілеспрямованість:** постановка проблеми, зв'язок теорії з практикою, використання матеріалу в майбутній професійній діяльності.
- 2. Планування:** виокремлення основних питань, наявність нових видань.
- 3. Організація заняття:** уміння викликати та підтримати дискусію, конструктивний аналіз усіх відповідей та виступів, обговорення проблем.
- 4. Стиль проведення заняття:** жвавий, з постановкою актуальних питань, викликаних дискусією, або млявий, що не стимулює думку, не викликає інтерес.
- 5. Відносини „викладач-студенти“:** поважні, у міру вимогливі, байдужі, напружені та ін.
- 6. Керівництво академічною групою:** швидкий контакт зі здобувачами освіти, упевнена поведінка в академічній групі, розумна й рівна взаємодія зі здобувачами освіти або, підвищений тон, робота винятково з лідерами, байдуже ставлення до здобувачів освіти.
- 7. Зауваження викладача:** кваліфіковані, узагальнюючі чи без зауважень.
- 8. Студенти ведуть записи на занятті:** регулярно, рідко, не ведуть.

Вироблення компетентностей, зокрема загальних для всіх освітніх рівнів: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, застосування знань у практичних ситуаціях, планування та управління своїм часом, грамотне спілкування державною мовою, як усно, так і письмово, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність до адаптації та дії в новій ситуації, уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність працювати в команді та до міжособистісної взаємодії.

Для першого освітнього рівня „бакалавр“ перелік загальних компетентностей обов'язково включає здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина в Україні, здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області.

ДОДАТОК 1

ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ ПОКАЗОВИХ (ВІДКРИТИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	ПП викладача (посада)	Дисципліна	Група, спеціальність, термін	Вид заняття Тема заняття	Мета проведення	Дата проведення

**КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ІМЕНІ В.І. ЛИТВИНЕНКА**

**ФОРМА СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ПОКАЗОВИМ (ВІДКРИТИМ)
ЛЕКЦІЙНИМ ЗАНЯТТЯМ**

Викладач _____

ЦИКЛОВА КОМІСІЯ _____

Дисципліна _____

Дата _____ Група _____

Спеціалізація _____

Кількість студентів у групі(бригаді): _____

Присутні на занятті: _____

Тема заняття _____

Мета заняття _____

Вид заняття (*лекція*) _____

Тип заняття (*овлодіння новим матеріалом, повторення та закріплення, контрольна робота, атестаційна робота, комбінований, систематизація знань*)

Методи навчання (*словесні, наочні, практичні, програмоване навчання, алгоритмізація, самостійна робота, методи інформаційних педагогічних технологій, тестових методик, проблемне і модульне навчання тощо*) _____

Мета відвідування _____

1. Організація занять:

Своєчасність початку заняття _____

Перевірка присутніх _____

Підготовка, розміщення та використання наочних приладів, ТЗН (за необхідності)

Наявність і стан документації до заняття _____

Тема та план заняття, їхня відповідальність програмі, робочій навчальній програмі _____

Повнота, науковість і послідовність матеріалу, що викладається

Доступність, зв'язок із сучасністю _____

Види самостійної роботи, їхня доцільність _____

Як викладач володіє матеріалом? _____

Чи відповідало викладання матеріалу віковим особливостям студентів? _____

6. Домашнє завдання _____

8. Результат заняття _____

9. Висновки. Поради. Рекомендації _____

Викладач який відвідував заняття _____

Викладач якого відвідали _____

**КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ІМЕНІ В.І. ЛИТВИНЕНКА**

**ФОРМА СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ПОКАЗОВИМ (ВІДКРИТИМ)
ЛАБОРАТОРНИМ / ПРАКТИЧНИМ ЗАНЯТТЯМ**

Викладач _____

ЦИКЛОВА КОМІСІЯ _____

Дисципліна _____

Дата _____ Група _____

Спеціалізація _____

Кількість студентів у групі(бригаді): _____

Присутні на занятті: _____

Тема заняття _____

Мета заняття _____

Вид заняття (*практичне, лабораторне*) _____

Тип заняття (*овлодіння новим матеріалом, повторення та закріплення, контрольна робота, атестаційна робота, комбінований, систематизація знань*) _____

Методи навчання (*словесні, наочні, практичні, програмоване навчання, алгоритмізація, самостійна робота, методи інформаційних педагогічних технологій, тестових методик, проблемне і модульне навчання тощо*) _____

Мета відвідування _____

2. Організація занять:

Своєчасність початку заняття _____

—
Перевірка присутніх _____

Підготовка, розміщення та використання наочних приладів, ТЗН (за наявності) _____

Наявність і стан документації до заняття _____

3. Актуалізація опорних знань

Перевірка домашнього завдання (способи перевірки знань -*усний, письмовий, фронтальний, індивідуальний, груповий, вибіркового тощо*) _____

Зв'язок нового матеріалу з раніше вивченим _____

Кількість опитаних _____

Правильність, аргументованість оцінки _____

Чи поставлені оцінки в журнал? _____

4. Закріплення:

Усно, письмово, фронтально, індивідуально, по всьому матеріалу або вузлових питаннях теми

Чіткість сформульованих питань _____

Ефективність закріплення _____

Зворотній зв'язок _____

5. *Домашнє завдання* _____

6. *Результат заняття* _____

7. *Висновки. Поради. Рекомендації* _____

Викладач який відвідував заняття _____

Викладач якого відвідали _____

ПРОТОКОЛ
обговорення відкритого заняття

з предмету _____

Проведеного викладачем _____

Кременчуцького медичного фахового коледжу імені В.І. Литвиненка

Дата _____

Тема _____

Методична мета _____

Тип заняття _____

Присутні : _____

СЛУХАЛИ:

ВИСТУПИЛИ:

ВИСНОВКИ:

Рекомендації: